

Mindre meddelelser

Iagttagelser godkendt af Sjældenhedsudvalget er mærket med en stjerne*
*Records approved by the rarities-committee are marked with asteriks**

TILBAGEGANG FOR TO BESTANDE AF STÆR *STURNUS VULGARIS* I VENDSYSSEL.

I de senere år er antallet af ynglende Stære gået kraftigt tilbage i flere områder i Nordjylland. Siden 1971 er antallet af ynglende par optalt på 7 lokaliteter omkring Kraghede, Vendsyssel, ved at redestederne er besøgt under redebygningen i april og ungefodringen i maj (APM). Fuglene i dette område yngler næsten udelukkende under tagskæg og andre steder i hulrum i bygninger. Enkelte par findes i hule træer og i redekasser.

På Egevej, Pandrup, findes en bestand i redekasser, således at der i begyndelsen af 1970erne var ca. 20 redeanbringelsesmuligheder og siden 1975 ca. 15 muligheder. Ungerne er årligt ringmærket i dette område, og antallet af ynglende Stære er beregnet ud fra disse ungemærkninger (WCÅ).

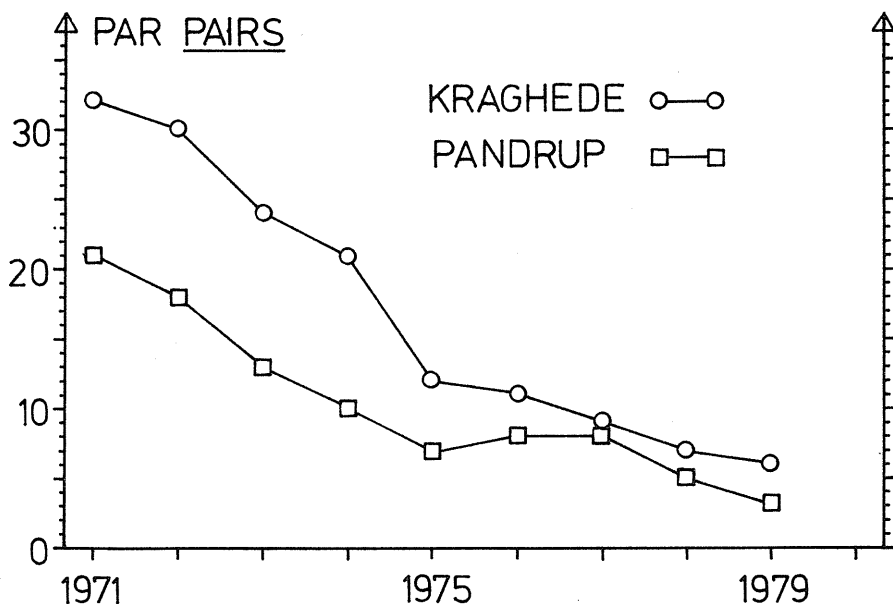
Som det ses af Fig. 1, har der i begge områder været tale om en jævn tilbagegang i 1970erne. Udviklingen er parallel i de to optællingsområder. Ved Kraghede faldt antallet af ynglepar fra 32 i 1971 til 6 par i 1979 (tilbagegang på 81%) og ved Pandrup fra 21 par i 1971 til 3 par i 1979 (tilbagegang på 86%).

Ved Pandrup er kasserne ikke fyldt med gammelt redemateriale, således at dette kunne forhindre en genanvendelse. Ved Kraghede findes en lang række huller under tagene og ved husgavle. De senere års modernisering og forbedring af husene har dog for-

modentlig betydet, at en række redesteder er forsvundet. De tilstedeværende er dog langfra udnyttede. Således var der i et stort kyllingehus 16 par i 1971, men kun 3 par i 1979, selvom der var masser af redeanbringelsesmuligheder.

Giftanvendelsen i de senere årtier i landbruget kan tænkes at influere på Stærene, idet disse i stor udstrækning lever af insekter og andre smådyr på åbne marker. Undersøgelser i f.eks. England og USA viste kun ringe indhold af pesticider i Stære (S. Cramp & P. J. S. Olney, Roy. Soc. Prot. Birds Rept. 1966: 26; W. H. Stickel, L. F. Stickel & J. W. Spann, Chemical Fallout, C. C. Thomas, Springfield, Ill., 1968; U.S.D.I. Fish Wildlife Serv. Circ. 226, 1965, 77). Kuldene fra Pandrup viste ingen tegn på stærk nedsat reproduktion på grund af pesticider, idet de oftest bestod af 3-5 pulli. Omlægningen af det danske landbrug fra overvejende kvægbrug til kornavl i løbet af 1960erne og 1970erne (Møller, Dansk orn. Foren. Tidsskr. 74: 1-10, 1980) har sammen med intensivering og mekanisering af landbrugsdriften reduceret antallet af græsmarker og enge med vedvarende græs. Ved Kraghede reduceredes græsarealet fra 7 til 3 km² mellem 1971 og 1978. På denne måde er nogle af de foretrukne fourageringssteder for Stærene forsvundet. Effekten af lignende ændringer i de danske Stæres vinterkvarterer kendes ikke. Ændringerne i landbruget har formodentlig været hovedårsagen til ændringen i antallet af stære i de to områder.

Fra Finland er der i de seneste år kommet en

række samstemmende rapporter om tilbagegang i mindre bestande af Støre (Alatalo, Suomenselän Linnut 10: 118-119+122-124, 1975; Hirvelä, Aureola 2; 73-75, 1977; Ojanen *et al.*, Ornis Fenn. 55: 38-39, 1978; Haartman, Ornis Fenn. 55: 40-41+83, 1978; Knorring, Ornis Fenn. 55: 82, 1978; Korpimäki, Ornis Fenn. 55: 93-104, 1978; Orell & Ojanen, J. Orn. 121: 397-401, 1980). Imidlertid viste det sig, at den landsdækkende ynglefugleoptælling ikke registrerede en lignende tilbagegang (Järvinen & Väisänen, Ornis Fenn. 55: 80-82, 1978), hvilket kunne undre på grund af det store antal samstemmende beretninger om tilbagegang i årligt kontrollerede områder med redekasser.

Den danske ynglefugleoptælling viser heller ikke nogen markant nedgang for Støren (Braae & Laurson, Feltornithologen 21: 50-53, 1979). Dette kan skyldes, at de to optællinger fra Nordjylland kun genspejler ændringer i isolerede områder. Andre personer, der skulle ligge inde med optællinger, opfordres hermed til at offentliggøre disse. Desuden vil vi gerne opfordre andre til at starte optællinger af mindre bestande såvel i redekasser og huse som i hule træer. Optællinger kan foretages ret hurtigt og med et forholdsvis sikkert resultat.

Anders Pape Møller
Langelandsgade 220 st. th. 8200 Århus N

William Carøe Årestrup
Egevej 7, 9491 Pandrup

Summary: Decrease in two populations of Starling *Sturnus vulgaris* in Vendsyssel, Denmark.

Starlings nesting in crevices at Kraghede and in nest-boxes at Pandrup were annually censused during the period 1971-1979. In both areas the numbers decreased by 81 and 86%, respectively, (Fig. 1). The Danish breeding bird census did not show any marked decrease on a nation-wide scale. It is suggested that changes in agricultural land – use caused the decrease by reducing pastures and grass fields by some 57% during the census period.

IAGTTAGELSER FRA MANIITSOQ/SUKKERTOPPEN, GRØNLAND

I bogen om Grønlands fugle (Salomonsen, F., Fuglene på Grønland, 1967) er Bjerglærken *Eremophila alpestris* nævnt som tilfældig gæst med kun 14 forekomster i Grønland, hvoraf 13 er fra Godthåb Distrikt. Derfor kan følgende iagttagelse måske være af interesse:

I perioden 1.-3. juni 1979 iagttog jeg 3 Bjerglærker* ved Ikamiut, Sukkertoppen kommune. Fuglene sås fouragere på de åbne græsarealer mellem ruinresterne fra den nu nedlagte bygd, oftest i selskab med Laplandsværlinger *Calcurius lapponicus* og Snepurve *Plectrophenax nivalis*. Den menneskelige aktivitet i forbindelse med den tidligere beboelse af

bygden bevirker en ret frodig græsvækst i området, til forskel fra den omkringliggende fjeldmarksvegetation. Netop denne græsvækst tiltrak her efter smeltningen og under det nordgående træk mange småfugle, som i græsfrøene fandt fine fourageringsmuligheder. Der sås jævnligt Snespurv, Laplandsværling, Gråsiskan *Carduelis flammæa* og altså Bjerglærke. I området desuden Stenpikker *Oenanthe oenanthe* og Skærpiber *Anthus spinoletta*.

I samme bog står der om Ismågen *Pagophila eburnea*, at den »fåtaligt og uregelmæssigt besøger Grønlands vestkyst som træk- og vintergæst«. I de sidste tre vintre (1977/78, 1978/79 og 1979/80) har jeg set Ismåger i længere perioder i Sukkertoppen havn. Fuglene ankommer i efterårsmånederne og ses regelmæssigt vinteren igennem. Største antal var i november 1978 med 7 individer, og medio 1979 med 5 stk. Ungfuglene dominerer, af de nævnte 7 fugle i 1978 var de 5 ungfugle, ligesom alle de 5 nævnte 1979-fugle. De mørke tegninger på ungfuglene, specielt på overvinge og maske, varierer en del i omfang. Artens adfærd adskiller sig ganske fra de øvrige møgearters; fourageringen foregår »dværgmågeagtigt«, d.v.s. den fisker fødeemner op fra vand- eller isoverfladen. I øvrigt bruges megen tid til hvil. Fuglene virker meget tillidsfulde og vender hurtigt tilbage til samme hvileplads efter opflyvning. Jeg vil ud fra disse iagttagelser mene, at arten forekommer helt regelmæssigt som vintergæst, i hvert fald i åbentvandsområdet langs vestkysten.

Senest har jeg iagttaget en ad. Sule *Sula bassana* i Davisstrædet ca. 3 km ud for kysten mellem Agpamiut og munden af Evighedsfjorden, Sukkertoppen Distrikt, dato den 16. august 1980.

Niels Andersen
Box 76, 3912 Sukkertoppen

Summary: The note describes observations of three scarce Greenland birds. During June 1-3, 1979, 3 Shorelarks *Eremophila alpestris* were seen near Sukkertoppen in company with other passerines. The Ivory Gull *Pagophila eburnea* was found to be a regular winter visitor in Sukkertoppen. An adult Gannet *Sula bassana* was seen on 16 th August 1980.

Debat

FUGLEFAUNAEN PÅ SMÅØER – KOMMENTARER TIL A. P. MØLLERS ARTIKEL

I en artikel i sidste nr. af dette tidsskrift (DOFT 74:123-126, 1980) benytter Anders Pape Møller ældre og nyere optællinger til at beregne ændringerne i ynglefuglefaunaen på en række danske øer. De spændende spørgsmål om indvandring og uddøen af fugle på småøer som en funktion af bl.a. tid og nærmeste rekrutteringsområde er behandlet indgående af især amerikanske zoogeografer, som har opstillet formler